

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 17.

НА ПЕТЊИЉ, У ПОНЕЂЕЉНИК 6. МАЈА (18. СВИЊЕЊА) 1874.

ГОДИНА II. (XV.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази једном пут недељом. Стаје за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. а. 6; по год. 3; четврт год. а. 1. 50 и. За СРБИЈУ год. а. 7; по а. а. 3. 50; четврт а. 1. 75. и. За све друге земље год. а. 8; по год. а. 4; четврт год. а. 2. За остале града се за ред 5 копча. Прегледајте све изручене издање се одговорно, а доноси уреднику на Цетиње.

ОПШТИ ПОЛОЖАЈ.

Има двије доста важне појаве које се односе на данашње стање Јевропско, т. ј. мир, у којима често изродљиву ширину и стално нејерујево. То су интерпелације у енглеском парламенту и у аустријској делегацији, о садашњем стању у Јевропи. У енглеском парламенту питао је познати државник лорд Русел министар спољних послова лорд Дербија, шта зна о садашњем одношају, уједњавају ли они абица мир општа јер је свијет узнемирен са многојезика појава, које противно најоштријој. Дербије одговори, у дипломатској студији, када се превела на чисти говор српских људи, значи: мир постоји, али дуго неће моћи постојати.

У аустро-угарској делегацији позив је исто тако гроф Андриша да означи одношаје Аустро-Угарске према другим државина и у опште јевропски одношаје. Гроф Андриша одговори исто као и лорд Дерби: да мир влада и да у најближој будућности неће бити рата. Али докле је мир осигуран, да то не може ни нико знати. Прозвијте свакојак, да има јакота подрителства међу појединим народима, чувствима и интересима, који не допуштају да се мир на дуго вријеме држи осигуран.

За садашње неизвјестно политичко стање Јевропе војна су важне обе ове изјаве. И већ сјако то, што се лорд Русел, један од најавитијих државника данашњих нашао побуђен, да пита: како стојимо с миром? значајно је по општу ситуацију. А он је своје питање додано све узрок који га на то побуђују. Важност тога питања узео је сам лорд Дерби својим одговором који не говори у корист мира, а још више енглеска влада својом спремом и увећавањем своје флоте.

Гроф Андриша изразио се у њеку руку још јасније. Он чисто каже, да данашњи одношаји међу појединим народима и њиховим тежакма недонуптају, да се мир одржи. И ово је најистинитији и најјачи разлог који смо ми навели још тада, кад се ушљед парских путова и саставка почело говорити о миру. Велике су силе моћне, па оне могу заповједати за њеко вријеме, да буде мир, али природној струји не могу се ни они одупријети. Мирнијем путем не може се непријатељство међу појединим народима чувствима и интересима расправити и задовољити, док оно траје, траје и мир само од данас до сутра. Мир — био би немогућан и заједна жеља Јевропи, догод је народа способнијех за самосталност и слободу, под туђинским насиљем, и држава, које дјелове појединих народа на силу држе под својом влашћу. Због тога баш и рушена је тако често много спомињата „ријанотежа Јевропе“. Права, чврста и стална „равнотежа“ настаје тек онда, кад поједини народи буду уједињени, или кад сваки своје потпуно право и слободу нађе у својој положају, па то, ће је немогућно, и не било искључиво у својој народној држави, него као на пр. у Швајцарској Њемци, Французи и Италијани. Дотле нема равнотеже, а ово што постоји само је успјешно стање, или првајше, право насиље, коме мора крај доћи.

Према оваквој стању, које јасно показује, да је данашњи мир врло краткога вријеме, и дога-

ђај у Ници, који смо у прошлом листу споменули, или свој значај, а „Тајсони“ вијест, још му већу важност даје. Након „Тајсони“ дознаје, да је Бизмарк италијанском краљу, кад је овај био у Берлину, препоручио, да тражи Ницу и Савоју од Француса. Нећеко прихвати ту вијест за готов новац, али ни одрети се неће, да је могло бити такав разговор између савјетних и данашњих пријатеља. Њемцима с извесношћу очекује нов рат са Француском и за то јој неби као било, да долзе други ко зарати с њом, а она да му припомогне, јер би била рада, да још више Француска ослаби, те за њу неопасна постане. Наравно, да ће Италији везиво поватно и војничко стање забрњавати, да зарати с Француском, али што ће се Њемцима старати да сачува Италију за свога савезника, а за награду показиваће јој казда Ницу и Савојску. За то познати догађај у Ници, ако није потекло са знањем рјешке владе, није немогућно, да није плод њемачке агитације, да Француску баца у већу брзину и забуну.

Све ово показује, како је врло не сталан положај данашњи у Јевропи, а мир који влада, да је јавно починак иза великог рада за још веће предузеће. И нама се чини, да је нужно да имамо ово пред очима. Југоисточни народи не смју дочекати последња час у оваквој данашњем одношају свеју, јер више нијесмо сигурни, да би, као до сада, наступили велики догађаји само прошли крај нас без пошљедица, него би могли као бујица славу, одући нас за тобох без трага, са пута наше самосталне народне будућности. Каже се, да су вјескови дани и животи народа. А шта су онда године? А данашњи мир може да не траје, а томе су сви изгледа, ни три четири године!

О СВЕСЛАВЕНСТВУ.

„Бирж. Вједљост“ донесоме опет један чланак о Свеславенству, који ни због његове пространости не можемо споменити. Донесмо пак „Заставни“ чланак о тој ствари, из кога се и изјасни овога чланка виде.

На разлагања тога листа, морамо пријетити нешто, јер се њека мјеста тих разлагања тичу и нашег народа, а по нашем мишљу стоје у опрци са тежком истога, и јер се испречавају на пут самосталности авије јужних Славена дакле и слобода удручених племена својих.

Исповједни тој лист, да и он од своје стране признаје да је „панславизам“ нишера, ваздушна кула, коју су нарочито Њемци измислили, да постоји и на основу тога могу Славене гњечити и потискивати, а да би се за то имали чине правдати пред Јевропом, и да нико и није вјеровно у остварење то „нишера“, ниш да ће се по та и моћи — али додуже „за сад“! — остварити, превази на то: како ће по Славене у опште потети корист из тога, што се и Њемци отресају тога баука ког су сами створили, јер се не диже више бува на Славенство и Славене. А с друге пак стране наступили обрт јевропске политике новолан је по Славене, што томе листу даје повода да се „радује“, пошто су одношаји три велике силе, који се манифестовали у саставцима парских у Берлину, Бечу и Петрограду, да унапређује интересе Славена на балканском полутоку, ове пак у Аустро-Угарској заштитају од даљег прогонства и најзад ће и њима као и онима првима судбу олакшати, а то међу осталим и ради обзира — ваљда! — на осамдесет милијона Славена,

„који су остали“ и ако је баук „панславенства“ сарамен уз савршну пресву: „вјештача пакла“! коју му отпојаше Њемци на уста „Нове слобод. Пресе“.

Славенству заиста поред тако огромно му сопствене снаге, која је горњим бројем обављена, не треба друга наслона, до племенске узависности своје на дјелу, и у целим да му се на свим крајевима доуште даћи услови, без којих не може ни онстати, а како ли вршити своју племенску и општу савенску културну задњу, да тако одужи свој дуг себи и човјечанству, па баш је због тога и чудо, што се нарочито у Русији, у најоштријем племенско-славенском, водила толка брига, да се страна, а нарочито њемачка штампа доведе до самопривања, да није у „панславенству“ ни сматрала ништа друго до баука, који се политична дјела закарвају и плеше. Славенству и опште, славенским племенима, које „Бирж. Вјед.“ пољемце нарочито спомиње, много би више користило, да се Русији није унавала толко пред Јевропом и стриком штампом, да државни својим докаже, да она не подривају нишерна плесеју „панславизма“, него да је вјесто тога помога на југоистоку Јевропе створити други вектор Славенству, или да бар остварење онога које активно, дипломатских путем, које писано и перући као Пиндт руке од свега, није спречавао. То би Славенству много више користило, и „можда“ га приближило оној тавци, са које би се истина „панславизма“ одмакло него остварило, и „пангерманизма“ прже двадесет година, коме сад „Бирж. Вјед.“ пржеју „многа лета“ — и ако је ту по нашем мишљу вјештача разлика — него овако стављајући будућност и Славенства и славенских племена у зависност од добрих одношаја Русије са Аустријом.

Ми смо тога увјерени, да „панславенство“ неће никад развити се у оном правцу у коме се развило „пангерманство“ јер у панславенство нијесмо никад вјеровали, као што нејерујемо ни у останац „пангерманства“ у његовом данашњем виду. Оно прво „нишера“, ово друго у данашњем виду само политички „свомен“, — појава кратка вијета. Али и ако остају иза престанка ниште „панславенства“ осамдесет милијона Славена са својом историјом и са својом надица, то држило, да је баш за то друга улога Русији, но она, коју сад игра. Симпатије скривене, на се Славенства и славенских племена поједине тилале, не користе овима ништа, оне пак; видљиво изречење на пољу реалне политике, које речени руски лист спомиње, не доносе Русији уздарија, јер изгледају да их она не чини својом славенској браћи, него себи. Аустрији пак може трећењу у ствар. Одношај Русије према Аустрији, од ког се тај лист нада користи по јужно Славенство у првој линији ико корист самој Аустрији, која иначе себи ни под и једна толне жртве да се тај одношај успостави, и Аустрији неће никад ни у интерес оснаживање славенског живља у кој и око ње; иначе би морали збожити са себе своју дојакшоњу природу и својевољно се уклопити с пута завршењу оствареног „пангерманства“, Бизмарковог облика. Ми сумњам, да ће Аустрију још на напати иши нови одношај према Русији, и по том не пољемко ништа на наду нашег руског колеге, да ће аустријски Славенима бити лакше под својом (васмачком) владо, за то, што је састанком петроградским сарамен баук „панславенства“ и за аустријске Њемце.

Ниско опазити, на да смо ближе, да су и славенски племена на балканском полутоку, остварили, или како „Бирж. Вјед.“ веде „увидати“ какве користи или олакшине од „заједничког заступања Русије и Аустрије“. Босанска ствар извршила се била које потрешком аустријских органа, које објешу и безобзирношћу Турције у тако акутну, да се Аустрија морала заузити у тој

принципу за подиштене хришћане; с друге пак
била је по својој сопственој природи така, да је
у даљој својој последици можда могла потпасти
барут источног питања: ни како је Аустрија не
спремна била да тај случај, а интересовна је по
прагњу и тежњама своје политике, у томе питању
скоро у првој линији, и евојакмо више по дру-
ге велелите, то се потпуно даје растурачати,
колико у том случају има „синаптије“ према
„Славенству“ и колико обира на односној према
Русији, који тада бјеше нешто другачији по што
је сад. Босански ствар поника и је свршила се
таме, прије петроградског састања.

И утицај Русије, или споразума међу њом и
Аустријом — како вели „Бирж. Вједом.“ — на
повољно рјешавање бугарског црквеног питања,
односно на еманципацију бугарске цркве од грч-
ког „Фанара“, има све суштински на котице који не
могу изапати у Бугару сипативију а најмање за-
ваљивост таког односија ове двије силе, или Ру-
сији самој. То је питање код Бугара могло бити
моћна подуга, да ипак подигне неког азмашање
и узурпа главно питање, а то је: питање поли-
тичне еманципације од Турака. И то садржи у
себи такође кључ могућег покушаја рјешавања
„источног питања“, а како су све велике силе,
Русија и Аустрија нарочито раде, да кључ томе,
као и вјеру свију користи отуда тајновиши на-
родима у својим рукама задрже и по увијавности
својој оно друго одмјеравају и додјелују. — То
је јасно шта значи и шта приједи по јужно Славен-
ство ова данашња заједница Аустрије и Русије.
Ове ту долазе овиј мислености и народита, као
опо дубави инекудити који калолетима ишањел-
ницама великог калког ивиља чине мале услуге,
да се тако дочепају распознања и двоје насљет-
стао међу њима, кад носгау пуволетити, којом
ће приљомк они сами најбоље проћи, а овијма
како буде.

Русија је свој позив према Славенству до
сада доста хријало разумевања, и пошљелице то-
га, осјетила су не само слабија племена славен-
ских него и сами Русија. Ако од кад боље схвати
своју дужност према својој браћи и својим сип-
патјима буде давала стварна обавља, без скри-
вене тежње, са нарочито омика, који су позивни
на балканској подутоку подићи услове славен-
ској култури, обављања вријеме и веће слободе
и самосталности, тала ћеко вјеровати у синпатије
и у „панславенство“ ма и не у омикал виду, од
ког се плаше Швејци!

ДОГАЂАЛИ У СВИЈЕТУ.

За данашњу француску владу настало је
врло тешко стање. Бројнице не зна већ шта да
започне, а пораз Карлста у Шпанији још више
га је збунио. Говори се, да је изумо изаћи
пред народну скупштину, која се досад већ са-
стала, са — или или — али да вотира уставне за-
коне, или да се разиђе. Из органа страначких,
који се јаво размишљају у књижевну, не може се
још сада предмети, шта претстоји у Француској,
хоће ли се изродна скупштина одржати. Толико
је извјесно, да ће брзо доћи до некога прелома,
на који се и сам МакMahon показује спреман.

По најновијим вјестима из Париза, стари
Тјер опет се вечаје у јавни рад, и то највише
због тога, да својим узавом, који је још
увјек јак, осјутити разне слабете монархиста.
Овијек дана дошла је да га поздравна једна де-
путација Француза, који живе у јужној Америци,
и на издрал њих овога веће одговорно је Тјер,
у којем је гавору и одет разлозно свој прогав.
Од прилике ово је рекао: „Не говори истину о-
нај који вели, да сам влада био противник ре-
публике, јер што је добро уређења уставна мо-
нархија друго, но разборито владава република? Наши
суверени ивијесту хтеји да то појме. Карло
Х. пун ивијета старог ретва, није могло краљев-
ство држати но абсолютним. И Лујдевит Филли, у
кога је било и духа и увијавности, хтеје је да
влада сам Наполеон III, виоком не бијаше чо-
вјек опак, али се поклоно на омиком особном
визавином, какава се неда спојити с нашим вије-
ком. Са св тројице пала, а последица од њих
покук о је са собом и Француску у пропаст. У
виједнога од њих ивије било толико самозатаје,
да влада уставно као што у Инглешкој, којој је
владавина врло слична република. Што се мене
тиче, вријело сам у кобну часу врховну власт,
прев вријело, али ивијасам оквијасав, јер је моје
иже бубило разијерио највише повјерена и у
земља и у изовестју. Прије свега требало скло-

нити повретио ир, а за тим испоставити рад и
јавни кредит, да се тим ослободи земљиште. Ово
вотине дражх су главои и посебно својом за-
даћом. Народна скупштина ивије ли је зивста о-
закотила, но опарићи ни се ивице што жешће,
ту ми је пуштало слободно руке. Седас се ивта
споразумјемо, и изадоство једно ми крој. Ивице-
вала потражише кратко вријеме прије 24. Маја
од мене, да поконтен реставрацији монархије. Да
ивице тада већ уговори с Њемачком били у си-
гурној луци, био би можда оквијасав и гледао да
добити вријеме, бојећи се захрија; аз тога ми,
хвала Богу ивије требало, те сам одлучно одбио
оше понуде. Непосредно иза тога изјави са го-
ворнице, да је република једна могућа владава-
на. Зело сам истина, да сам се тим сам срушио;
аз што стадо? Своју задаћу био сам извршио, а
повјест бити ће ми праведни судице. Од тога
прошла је цијела година, а упишило се ивије ништа.
Ја сам за то вријеме вришио своју дужност као
заступник. Проговорио сам само један пут, да о-
поможем скупштини, неда се неистори на пре-
јерани тронах за уврство Париза. Мјесто 100
милиона чинило ми се, да тој сврси остаје 25
милиона, а новац свој можемо уложити у боље.
Прије свега треба земља трајан рад и изовестју,
а рад и мир у земља, зивста против естражи мо-
нархијско-клерикалних странака, које хоће, да
Француској парти господара кога нити познаје,
и које хоће да се у Турци и друга мјеста, да се
оше ноде за непаријетске своје жеље. Францу-
ској треба република, република исто тако кон-
зервативно и умерена, као што се данас земља
повиља. Не изражује ли ова једнодушну своју
волу само законити путек? По свој прилици у-
пијети ће повиком и народна скупштина, да не
може ништа више чинити за јавну доброту, те
се распустили сава. У будућој пак скупштини
заступати ће само мало заступника монархије
странке, велика већина бити ће, као и сама зем-
ља, конзервативно-републиканска. Тада угоче-
мак републику златне средине (juste milieu), ко-
ју тржи са Француском.“

Са тујкога ивијета неки ивијавијех поности.
Стари јави, непрестане натве грају и непрестију.
И промијена грчкога министарства, која се и о-
пет догодила, ивије већ толико поност, колико
старо зло, јер те провијене, не само да не дају,
да Грчка изнутра напредује него ни споља не
може због тога да заузме онај положај, који би
иначе могла, и који би нужди био с погледом
на ослобођење истока и посебно на уједињење
грчкога народа. Бугарсково министарство иза
неколико недјеља дадо је ево опет оставку. Краљ
је позвао Јајинса, да састави ново министарство.
Овај се ивије тога прилио и предложи је Кохунду-
рса. Но овај захтевао промијену извајске политике,
због чега га је краљ отпустио и позвао Делаворфа
да он образложе ново министарство. Али и овај је
искао мало времена, да се договори са својим
пријатељима. Ово су дошата жалосне појаве. И
ако су овије многе и различне странке узрок,
желити би било, да се сложе бар рада извајско-
га позва и угледа Грчке око једне владе, макар
и жртвујући у неколико и за вријеме од својих
дувграшних политичких тежња.

У горњој кући инглешкога парламента
расправљало се промијену дана Руселов предлог,
да се кући предложе препише дипломатичке ко-
респонденције о доголарању с њемачком, аустриј-
ском руском и француском владом о отрзаву
јевропскога мира. Лорд Дерби изјавио је, да нека
озбавна разлога бојати се, да би скорија могло
доћи до рата, према востоји нека бојазан. А
ако би збиља до тога дошло, Инглешка ће упи-
шити све за одржање мира, што год узмогне, али
да се неће уједнати никад у рат, кад се неби
тицало њенијех интереса. Најпослије изјави
Дерби, да не може своштити дипломатску ре-
писку. На и так в одговор да мирши на мир!

На Рима јављају, да су пакцији који фран-
цуских и шпанолских бурбониста ивије онлије
саставили, на којем су се ивије споразумјети о
заједничком раду. И инглешки обадвају претен-
дента тако су били. Један је дошао из карли-
стичкога табора, а други из Фредорфа. И ита-
лијански приврженици Бурбона настојали су, да
сузјелују у томе послу и да се образложе омиш
бурбонски савез. Италијанска влада мотри на ту
завјеру и чека само zgodни час, па да је рас-
спршти.

„Бирж. Вјед.“ доноси вјест из бечких ли-
стова, да Русија и Аустрија капе склопити не-
посредни трговачки уговор с подумавским класе-
вницама. Овијма да би са порушила сувереност пор-

те, када би се уговор склопио без њених при-
воде, па и Француска да би се уврједила, која
њелим начином брани партишки тргати, којим су
велелити зајадичке суверености порте над Ср-
бијом и Румуњском. „Бирж. Вједомости“ ивице,
да се збиља неби претстоји приједити поражену
Француску, а за промијену партишкога тргата да
ивије такође сходно вријеме. Са становишта ру-
ских интереса и части руске државе, морало би
се захријати, да се одлучно исправе сви парти-
шри ретенога тргата, на колико се тичу Ру-
сије. Сада би била за то хора — републиканска
Француска нека такође разлога пречијавити
баштину Наполеонова времена.“

О кријански Татарима јавили смо већ у
своје вријеме, да су се опирали овој обробо-
ној дужности и да су усљед тога били одлучни,
изсести се. Позване су већ пасале, која су им
ста мјеста опредјелена у Турској држави. Татари
су ивијетим ствар другачије промишљали и остати ће
у својој досадашњој доковини. Влада ће устројити
посебне ешкардроне из сажах Татара, које ће се
једино на Кримеји уздржати. У овим изкопни-
јама живјети ће Татари по својим традицијама и
обичајима и како захтеја њихови вријери. Одијећа
бити ће им такође народна. — С овим же одред-
бана мухамедански су Татари посве задовољни и
не мисле више на то, да се ивице у Турску.

Побједа републиканске којекс у
Шпанолској, ивице ослобођења Билбаа, ивице са-
да, већ својих пошљелице. Како се посуджено
јавља, добио је гроф Хандел излог, да се без-
одважно упути у Мадрид, на мјесто свога одред-
јељења. Гроф Хандел представити ће се у Бер-
лину особно; своју вјеродостојну предати ће тек
онда, када би се призвала шпанолска република.

Из Мадрита доћи ће такође заступник
шпанолске владе у Берлину. И збелгија је дала
својему заступнику за Мадрид, који сада у Ма-
ризу борави, излог, да чини прије откиће ка по-
слајичко своје мјесто.

— О дамацкој железници, т. ј.
о градњи железнице из Силета на Северић с о-
гранком у Шибеник, поведена је 18. пр. и. ра-
спрва у царев вијећу. Пошто је барон Кибер
прочитао одборно извјешће, отвор расправу др
Клајн. По „Преси“, у изводу, рече:

„Захваљујем се највише на интересу, итд.
та влада својим предлогом показује напраха којој
доковини, али ја се не слажем са задњим дијелом
извјешћа, који сврнује с предлогом, не да се
гради ивијета друга, рећ опуновољније влада, да
гради један велики дво. Најважнији мотив владина
предлога јест бијела, која влада у Далмацији. А-
ко је тако, тал се сврха с владиним предлогом
само дјеловито поставила, јер с почетком радње
на прути Силет-Северић с огранком у Шибеник
пружита ће се само малому дијелу пуциштва
радња. Ако би се пало влада опуновољила, да
ипоине радњу на ивијетој дамацкој прути, тал
би се сврха, помоћи Далмацији у бијели, даље
попушила, докча бијела влада скоро у свим дје-
ловима Далмације.“

Ја неби хтеје бити злочест пророк, али сви
знакови, што их ивице, не дају ослобите наде ни
за текућу годину, а у такојим околностима, иви-
слин, требало би влади оставити слободне руке,
да узмогне тамо помоћи, где је од нужде.

К тому ивице и један други разлог. Ви знате,
господо, колико великом нестрпљивости очекује се
у Далмацији испуњење жеља гдете железнице. У
Далмацији вели: Претстављају пак увјек и сваком
стодог Турке као народ барбарски, па ивице они
већ ивице железнице у промету, докча ми, који
ивице срећу припадати једној од најпросвјетли-
них и најбољнијих царевина, немогамо још никакве
железнице. Ако влада капа сградити железницу,
за што предлаже законску основу, која се одно-
си само на кратку пругу, за што не тражи дозво-
лу за градњу вијете пруге. Чави се да ту нека
никакове обавље највише. Таке се говори у мо-
јој доковини.

Ако ја и не држим, да је то прав напор,
неда се ивице тајити, да има за се довољна разо-
лога. Ивице још једна околност, која се може узви-
жити. У закону закључену прошле године била су
узета сва главна мјеста Далмације. Предтежења
законска основа узимале само новорско градове
Силет и Шибеник, а од горских мјеста само Ар-
шин. Сва друга главна мјеста су искључена, а то
они живо осјећају, ивице главни град Задр.
Огуд се рађају распре, зловоче, те ће се само
увијожити ивице инури раздор, који је и омика

доста велик. Далмациju je narav dosta bogato obdarena. Noj treba samo pružiti pomoć, da može razviti svoju snagu i dati vrijednost svojim proizvodima. Uz pomoć obuku željezniце su važnije sredstvo bućke obrazovanja. Glede bućke obuke sabor je učinio sve, što je u njegovoj moći, školski zakoni su u gotovnoj krepkosti. Ali ova visoka kuća je vlastna dozvoliti vladi sredstva, da i željeznice, i to svakojaku prugu sagraditi. Učinite li to, glasujete li za zakon s ispravici, koje hu ja učiniti, biti he nah onaj kršni buk, kada mi je čast zastupati, na vjeke zahvalan. (Odobravaše).

Zastupnik dalmat. dr Kerler: Ja mogu ovu zakonsku osnovu zadovoljstvom (!!) podržavati jer se s ovom djelo napisa u Aprilu prošle godine zaključeni zakon, koji bi radi teškoća vjeka, s kojima je spocinat, ostao puca želja. Ja sam osvjedočen, da he vlada i vis. kuća nastojati, odstraniti sve zaprieke, koje smetaju potpunou izvedenu zakona o dalmatinskim željeznicama, zaključenu prošle godine. Izvedenom ovoga zakona postati he jače svezе, koje Dalmaciju s ukuninom monarhijom vežu. Napiša uđevnina rudama otvorit he se put u moru, radnikom dati radnja, i bićda pučanstva ublažiti. Pučanstvo Dalmacije uznesireno laviškim zaključak narav. vijeća, koji je gradju dalmatinskih željeznica činio ovisnom o sporazumu s ugarskom vladom i isklučivao gradju na tronak arhavi, prijno je sa zadovoljstvom — obzirom na odnošaje napolnoga tržista, zakon od 13. Decembra 1873 u izadi, da ako i ne bude dionik blagodeti predjuvnišnja, da he žitati blagodat, da he nu se graditi željeznice. Pučanstvo je to tim višie očekivalo, što ono nije krivo jalostivou položaju Dalmacije.

Ako nedokučena još sporazumak s ugarskom vladom zaključje izvedeno one vjeke, koja bi Dalmaciju vezala s ugarskim zemljama, to neopravdana visoko, da se zateže gradju i one pruge, koja veže glavne luke dalmatinske obale među sobom, i vjako sarhu vezati Dalmaciju s turskim zatežem.

Ovak se predlogom odustaje od načela izrečena u laviškom zakonu, da se sve pruge u isto vrijeme otvore, a gradje na državni tronak, koje je lavi bilo isklučeno, dozvoluje se, i one su pruge u obzir uzete, koje obećaju, da he vjavišie nositi, te se je bojati, da he se predloženi zakonom osudjeti izvedeni ostalih lavih pruga. Nadalez ima se primjetiti, da dočija je Smet stakelo izvjakija točka i najiznamenitije prometno stvarnište ugljena, to je Zadar s drugo strane glavni grad pokrićje, koji s toga razloga treba željeznice. Ja hu glasovati za ispravak zastupnika dra Klajića, i volim kuću, da glasuje da zakon u potporu zemlje, koja saho treba da se razvije, da u buduće uzmagae u većoj mjeri dočirivostiti zajednickim tronakom naše državne polovine, zemlje, koja razvitkom svoje obale višie malo dočirivjela, da osigura Austrija volemajstvin položaj.

Zastupnik Desman govori za vladinu osnovu, dočija odborou izvjavije i onako preporuča vladi, da nadoveže onet dogovore s ugarskom vladom glede prilucku ugarskih na dalmatinske željeznice. S dozvoljenim vjidojnom položen je temeljni kamen sarrađeu dalmatinskih željeznica, ali ako ona polovina tolike svote izadije na dalmatinske željeznice, može se to odobriti samo uz prednostaju, da su dalmatinske željeznice pripadnost Habsburške, a ne da se tim samo ožoguh s ugarsko-hrvatskim željeznicama. Zadaća je Habsburške, odstraniti, tako rekuć isklučivni položaj Dalmacije i dobro ju spocinati s Habsburšijom. On želi dokaze, da kod dogovora s ugarskom vladom, vlada narazi stanovnište, da se tu ne radi samo o prilucku ugarsko-hrvatskih željeznica, nego i svezim dalmatinskih željeznica sa zemljama one polve, te on misli, da bi nužno bilo sveziti dalmatinske željeznice s Lublanom.

Tim bude glavna rasprava zaključena i odmah se pristupilo posebnoj praji koje je ministar Balhaus najradio, da he se u laviškom zakonu zaključene željeznice graditi, a ovom kratkom vrućem, htjelo se pružiti Dalmaciji pomoć u nevozi. K činiku vrućem podneseni ispravici budu zabaceni i to Klajićem, da se pruga gradi: „Na Savela preko Dršna i Siveriña na Kinni, a od Kinnia preko Onestova i Benkova u Zadar“, i Montijem, da se lavišji vrući mjesto riječi: „Na Savela preko Dršna u Siveriñ“ stavi: „Na Savela preko Dršna i Siveriña u Kinni“.

Jeli ka su prihvaćeni po vladinu predlogu čl. II. naslov i ujed zakina, a za tim je odmah zakon prihvaćen i u trećem čitanju.

Ova željeznica ima samo lokalnu vrijednost, jer i odsele ostaje Dalmacija bez svađe saobraćajne svezе kopnom u trgovackom prometu.

Д О П И С И

У БЕЧУ, 25. Априла. — Чекао сам до дана, кад се рајхтер затвара, да нам нишем и осврнем се на најважнија дјеловања рајхсрата. За овога засједња вјерски закони бајашу стојер око кога се окретали баш сва рађаја царевинског вјећа, те је и жени ред омет се на то стање погратати. Настојало се до споро да се уздрже добри одношаји између министарста и заступника али се прекинуше кад се дошло до четвртог предлога о задругама вјерских. Заступницима не бијеху по вољи парagraфи министра Штремалера те су и вигоде исправке учинили које теже да се не стижу наше нови редови. Најважније исправке, које је вјеће додало јесу: да се потерде једног поног реда свештенског недаје извршујућој власти већ рајхсрату; да чланови или поглавике једнога реда могу само аустријанци бити; да се један ред може узнети не само због свог поступка већ и због свог циља и науке; сваки редовик који испула на свог реда да добија сва грађонска права — наравно између тајех и да се може женити. Министар боготшова није се ово да га бујидо либералаца занесе већ се опро и често вјидило да он ве може никакво тачке законе подвизјети вору на потару. Иза овога неспоразумљена могло се и крјуна шта догодити да се вије рајхтер затворио и тако све до јесени остају стари као што и јесу. —

Ако је тако министар боготшова и науке и исправки није најважне из г. де Претшну, министру финансија. У гдјем же доносису напомену сам да узасне посљедице кризе финансијалне ујек трају, а сад hu dodati да је царевинско вјеће било изабрало одбор који би тражио и испитивао узроке вете, од прилике као што су и Мађари урадили онико ил. Јанова. Али с ове као и с ове стране одбор не учина ништа, нити ваће каква лијека. Кад нема болета начина, ударе заступници, — наравно они које криза највише тешти, — са интерпелацијом на министра финансија питајућег шта он ради и тражили његову помоћ. И неки дан таке лвије интерпелације управљене су биле на министра финансија. Небу потако сповишавати ваи садржај интерпелација, а одговор министром само у гласноме. Министар дакле обећава да ће притићи у помоћ у колико је могуће и да ће све разне заповете о државном тронку и у подрјед свој посно продумати, али је и то рекао да vlada не може свачије губитке намерити на свачије кесе напуштати. — Влада значи да је стран, и како стижу интерпелације на минист, а криза навијела велике штете и да су они чланови највећих друштвених трговачких те је лвио погодити шта их боли. Али би их требало упитати, вјерују ли они да држава може слагу рину издржати, да држава савје пуштити кесе појединих људи на све обућ штету? Није могуће да они не знају шта је држава и шта држава може учинити, није могуће да они мисле да је држава иеза чаробна сила која има за сваног лијека, — али ипак они знаду што раде. Они раде да сва државни извор наварте ато на своју волећу што и бина а да не иде ни капа једне по другим владетима царства he они невољу своје користити. Мислела да сам погодна да је то илх виховије интерпелација и то може ујверене потрбује и дalmatinska željeznica.

Лави у Aprilu потаридо је царевинско вјеће dalmatinsku željeznicu, тобоже за уздрже вјерских dalmatinskih заступника, али била по срједи погодба са Угарском по којој би желjeznica ostala само црно на бјелу. Ове године довијела је vlada предлог царевинском вјећу да се зајку јидног тор, за dalmatinsku željeznicu, али само за пругу од Сивериña до Савета са споредног линијом до Шабеника. Кад је предлог дошао на дневни ред устади су сви dalmatinski заступници да говоре осия Љубине и Милановића. Клајић, говорио је да је нужно сву радњу започети а не један одломак око се мисли постави намера владина да се новозакључена помогне. Али је згуд он доказивао да онај сам одломак нема никакве вјердности, залуау је говорио да и у Турској већ се граде желjeznice а да је

Dalmacija pod moćnom Austrijom lema, jer je Herbet ustao i reko da država ne može se ovako ništa poduzeti. Ali i taj predlog vladini samo je za delatni projekt a ne za građenje i tako sve izgleda kao veka štala, i za to sam rekao da je to u voj uvereku vrtjaruće. — Možda se i za to slažo na te vjaviše tako obzire, jer se slažo za budućnost u vax uzadu. Ali, hoće li kože za to suza na oko trgnuti?

КОТОР, 29. Априла. — Послаје дугог чекања, доће час да наш именовани епископ г. Петрановић буде позван на своје посвећење.

Но многи од поштованих наших читатеља, упитат he сад од кога, и како да се он посвети, пошто се још није карловачки sabor позвао, нити је изабран српско карловачки патријарх.

И ми се потпуно слажемо са тим мислима; али на жалост посвећење ижег епископа, длаво је са свим другим путем окренуто; не по жељи божешког народа, иже своје пастве, јер он не иде у Карловце код једногрене наше браће, да високи архјерејски чин прими — но напротив у Беч иде, и ту he посвећен бити, од буховинског митрополита г. Бендела.

Давна је жеља наша вјети посвећеног свог епископа, пошто и потребе наше то изискују — али жеља се наша на то крјунала, да он од српске хијерархије посвећен буде, онде he су се до сад вагда dalmatinski епископи посвећивали пак кад незгодом данашње околности не додуштају, ми би радо још устрпиди се, и чекали ми његово посвећење, али отворено кажемо да радо не пристајемо; да се наш први божешки епископ у Бечу, од буховинског митрополита посвети; с тим више што ми ту митрополију испривљајемо, по једину српско-карловачку.

Колико чујемо он је г. Петрановић у прошли четвртак 25. тек добио брајовни налог из Беча, да тамо на посвећење иде, he га митрополит г. Бендела чека, пак се г. Петрановић на брзу руку у три дана опремио, и јуче са конвенторјанцима својим протом Јовановићем кренуо пут Беча. Чујемо да he на Спасов-дан бити посвећење, пак да тамо иде и dalmatinski епископ г. Кисековић, онај који се борио протом потглавела новоустројеној буховинској митрополији.

У испратки до параброда г. Петрановића каже је народа било, а то због тога што параброд рано креће, пак мало је ко и знао да вреће из своје епархије.

Истива цијела да ми негодујемо његово посвећење од буховинског митрополита, али пошто се он сам већ на то склонно, на сваки начин држио да је могло то јавити и споразумјети се с народом.

Из БУДИИ, на Марковдан. — У прошлу недељу на 21. т. м. држан је у овдашњој православној цркви св. Тројице послје литургије свечани парастос за полог душе брајовног и четвртог свјетовника Божидара Јавковића, пароха дубровачког, почившег члана православне епископске конвенторије бочко-каторско-дубровачке, преминушег у Дубровнику на 18. Априла о. г. кој присуствоваше овдашња православна и колко познаници толико остали чувени од свота свештенства за вредноћу појединца јавко жале овај губитак за нашу цркву.

Чујемо да he ми сва браћа свештеници овог среза у својим црквама једнаки парастос држати и да су неки већ ту британу хришћанску дужност на бурједан извршили.

Нека ога почст коју му чини црква буде колко год на утјеху једној лвио учивљеној народици његовој!

ЦЕТИЊЕ, 5. Маја. — Годиниља испити у нашим основним школама започело у четвртак. Надзорник школе, г. Широ Ковачевић, греће суфра да све школе обиђе и претседа стваци и успјех вихов. У испитијестина по вишема олажљивоу, распустеће школу одмах по испити, због овогодњашње оскудице.

Испит у Богословији у Острогу биће у идући понедјелник, уторник и сриједу.

— Грађење нашег колског пута иствављено је јуче, јер до сада скеташе испривлаво рђаво вријеме. И пут до Динића-града започето се данас градити и то на више мјеста, како би и пут првије готов био, а и народ ижео ваће прилике да што заради у овој народици.

— Већ петнајест дана непрестано находи код нас кишна клима. И хладноћа је необична у ово доба године. Људи се боје да због тога не буде и ова година као прошла, опакна и невољна.

Н О В О С Т И.

АУСТРИЈА. — Објавије куће царевинског вијећа одгојене су у прошли четвртак. Горња кућа примила је дан прије закон о довођању, како га је заступничка кућа пренимала.

РУСИЈА. — По једном петроградском телеграму догодила се пироброду „Велзару“ на Волги несрећа. Близу Јараслава прескао му казан; 3 људи је винуло 59 раниено је. — Пољаци, који живе у Лондону, спремају се да моле цара Александра, кад тако дође, за слободни повратак у своју домовину.

ЊЕМАЧКА. — Цар руски походио је 20. пр. м. Бизмарка и пробинио у њега цијепа сахат. Прије цара био је Герцков у Бизмарка. — Велики кнез Владимир заручио се са војводињом Мекленбуршком, Маријом. — Заступничка кућа примила је закон о управи упражњених католичких бескупија.

ШПАНИЈА. — Грид Бибао, који је републиканска војска одбринала од Карлиста и заузела, дочекала је Серана врло одушевљено. Серано се вратио у Мадрид. У Мадриду пуцао је мексиканци на Пи Маргала, па пошто га није убио, убио се сам.

ТУРСКА. — Из Цариграда бројављају, да је кнез Милан отпутовао прошле неђеље у уторак.

ФРАНЦУСКА. — МакMahon изјавио је у живњастарској вијећу, да нико не ради за септембар. Он неће да встражује најере, али кад дође вријеме, реће, знаће радити.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

— У Загребу је изишло јавно издање популарног дјела д-ра Дежана „Човјек према лепоти и здрављу“ има још само неколико књига на продају. Цијена је ф. 1. 50.

— Српска Матица у Новом Саду издала је прву књигу, Дјела Јакова Игњатовића. Свијези: Србни и његова поезија. — Мишор и Џекић. — Три српска списатеља. — Сила Игњатовић. — Додатак. — Издавања Матиче српске. — Има 321 страна мале ошине. Цијена 80 новч.

— У Биограду су изишле ове књиге: „Ријешене источних питања“ од А. Орешковића. Ово је додаток к брошири истога писца под именом: „Железничко питање и Србија“.

„Велики Петар, руски цар и његова доба“, по најбољим изборима од д-ра Рајха, превео Светозар Ј. Здравковић. На 8 књига, стр. 131, са ликом Петровића. Цијена 6 гроша.

Р А З Л И Ч Н О С Т И.

(Кључ раја). Неки дан доведоме пред редарственога љечника у неком парнишом котару човјека, кога је редарство рано у јутро нашло на елзејским дубравима. Стражаром није хтјео ништа одговорити на њихова питања већ је збуњен буљом. Йечник казао је у реду име и од куда је, а најзад му се потужио, да је врло болестан од кад је прогутао кључ. На питање каков кључ одговори: „та кључ небески“. Йечник је дошто одмах опазно о ким има посла, те је стао луђака даље распитивати, нека му привоједи своју невољу. „Знате господине, то вам бјаше врло једноставно. Йуди су већ тако сваки и толико су ми починили али да сам им се хтјео људски осветити. Размишљао сам дуго како ћу а најзад се сретно дојављих. Врџах и врџах, гдје оно свети Петар држи кључе, а кад изврџах, дошула се и укродох му главни. Да ме путем неухвате и да ми кључа неотку, прогутуих га одмах на мјесту. Одгуд ме кључ врло тишти, ну није ми ле ни жао. Сад нека пази те несретњаци како ће у рај“. — „А гдје бјяху кључи?“ — „То на вас неснади; то знам само ја и свети Петар“. Невољника одведоме одмах у лудницу.

(Шотреси у малој Азији). Дне 29. Априла тресла се је земља у малој Азији на далеку околици градова Мадена и Дијарбекира у покрајини Месопотанији. Први пут сгресла се земља на једном и на другом мјесту у 12 сатах и 45 м. о подне. Испод земље чуо се је у оба предјела прије трешње жукао штрепот, као кад се тешка кола по каменитој цести возе. Исти дан потресла се је земља неколико пута на оба мјеста а сваки се је пут прије потресања испод земље чула једнака тутања.

(Чудно друштво). У Бечу састало се је дне 22. о. м. у скупуштину много господина и господе, да се договоре, како ће устројити друштво против дугачких жевских оправана. Друштву ће бити име „Schleppentabretverein“ а састојат ће из правних или ти активних и из подупирајућих чланова. Правни чланови бит ће мушкарци, подупирајући госпође. Госпође су замислиле те друштво и говорила врло много и разумно заш. У сједници чуло се је из њених усташица, чечену се нико неби ни надло. Права госпођа, рече једна присутних, погубље под тоготом те моде, ну не може јој се сама одпријети, јер би одмах на њу све гракнуло, да не ради као друге, јер жели да буде оригинална или од кокотерије, од таштине и т. д. Друга опет рече, колико је

здрављу штета од те моде; на металашту је њећа правнија него ли да војничком вјекбашту. Дјецу пуштати на металашту значи тровати их и т. д. Питање је расправљено са свих гледишта да већ не може строжије и свака је госпођа при завршовању говора клицала од господе помоћ. Друштво неће радити посве врежа имену, неће чинити никога кљара ни силе. Ниједан члан неће се ниједној госпођи с пута макнути, која буде носила дугачке одјеће и тиж ће се „шлеси“ затрти. Веде, да се је већ много активних чланова пријавило.

(Швоз отрова у Босну.) Прошле суботе дође у стан одашњег градског физика неки Турчин именом Замаревић Еесиди те потражи, да му се припреме следећи најтежни отрови: молричина (Wasserg), цијанкал, стрихни и још један убитачан отров, који се неби могло у дешвни отрованага разазнати. К тому да треба јоште један љек, којим би се човјек могао на њеко вријеме болестним учинити. Зачуљншесму се љечнику на питање зашто он то све треба и како баш од њега то тражи, одговори Турчин, да му је брат једини (љечник) у Турској, на да ту робу за смашта треба, те да је већ одирије кроз посредовање пријашњега прекинутога градског физика уз добру награду добијао, с тога мисли, да ће г. доктор као наследник за њега жалбоже прерано прекинутога др. Мраовића у пословни одноша ступити. Но нашесму се доктору тај посао нехтеде никакко поправити, јер није дозвољено привални непознати особама тако жестоко отрове у никаквој мјери, а каколи у оној, коју Турчин захтеваше, преписивати, с тога је цијељу ствар овоградскому сатинствору близосљају.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Наш зашта душевни оштељубиви г. владика Герасим, који је ове глалне године праведно се може рећи себе утјешено да више подијели сиротљива, послао је средством потписаног помоћ сиротљива и у овом срезу по сенима прошиљива. Међу другима сиротљива пона Никола Стојановића на Брајће у два пут. Свештеници су ову милостињу свог владике свјесно раздијелили и пријазнице са њенима потпоможених овдје послали у којима свог добротвора близосљају.

Дужност ми је изијети на јавност и ову задужбину нашег достојног црквеног поглавара, за углед онијега који уживају насипје плаће и вазда им је жало.

У Будви, на Марковдан 1874.

Нон Петар Мишор.

К Њ И Ж А Р А Б Р А Ћ Е Ј О В А Н О В И Ћ А У П А Н Ч Е В У.

СВИМА ШКОЛАМА:

Наша земља. Читанка за народ (од вис. школ. свјетја као читанка за 5. и 6. разред препоручена)	ф. —: 50
Рачуница с обзиром на нове мјере. Од С. Комевића. I. 10 нов., II. 12 м., III. 16 м., IV. књига	—: 20
Рачуница са 800 слика	—: 22
Отачественица. Дво I. Општи и отачествени земљовис. Од И. Ђ. Вукићевића	—: 45
Повјесница српског народа. Од И. Ђ. Вукићевића	—: 20
Грамматика српска, мал. Од Ј. Павловића	—: 18
Јестивеница од М. Т. Фрачковића. Природовис од А. Лубена. Превео П. Деспотовић.	—: 25
I. дво: Зоологија	—: 25
II. дво: Ботаника	—: 18
III. дво: Минералогја	—: 20
Словенски бувар са српским тумачењем за срп. народне школе	—: 14
Нове мјере од М. Петровића	—: 20
Буварска читанка од А. Максимовића	—: 25
Честитке за дјецу од п. д.	—: 20
Што је дјелм малика. Приповјетка Ф. Хоњана	—: 35

и р е н о г о ч у ј е:

СВОЈЕ БОГАТО СЛОЖИТЕ

ШКОЛСКИХ ЗАБЕВНИХ И ПОУЧНИХ КЊИГА.

Свију УЧИЛА Мапа, Атласа, Слика, Глобуса, Физикалних справа, Шестара, Штица, Нисарница и т. д.

КЊИГЕ ћирицом и латиницом штампано могу се увјек у нас добити, а књиге стране добављамо брзо и јестиво.

ИЗДАЊА „Митице српске“ у Новом Саду, „Српског ученог друштва“ у Биограду и „Пољско-привредног друштва“ у Биограду добивају се искључиво у нас.

СЛИКА српских, хрватских и словенских у великом избору, и то фото- и литографисана. Од српских слика „ово је сложитије једино у цијелом Српству“.

ЦРКВЕНЕ КЊИГЕ православне добивају се све у нас.

ЗБОРНИЦИ православног у разном погледу од ф. 3: 50 нов. до ф. 12.

СНИСАК I, II, III, и IV. преко Књига, даље списак Музикалја у сликов, шаље се на захтевање свакоме безплатно.

НАЛОЗИ ИЗВРШУЈУ СЕ САМО УЗ ПОШТАНСКУ НАПЛАТУ (POST-NACHNAME).

Уредник и издаваоц СИМО ПОПОВИЋ.

Штампано у државној штампарији